

Збірник матеріалів доповідей міжнародної науково-практичної конференції // Сектори економіки в процесі реалізації державної регіональної політики : Тернопіль-Збараж, 26-27 жовт. 2017 р.] .Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. - Ч. II. - С. 34-37.

Наталя Борис,
студентка групи МІМ-21
Науковий керівник
к. е. н., доцент Дяків О. П.

Фріланс як форма самозайнятості

Із проривом глобалізації спостерігаємо стрімке зростання гнучких форми зайнятості. Однією з таких форм є фріланс. У ХХІ столітті велике значення в житті людей має глобальна мережа інтернет, яка відіграє велику роль для молоді, а від молоді залежить наше майбутнє. Фріланс є нині дуже актуальним, адже працівники з великим потенціалом можуть займатися тим, що їм до вподоби, працювати там, де буде зручно і робити те, що даватиме їм дохід.

Фрілансер – професіонал високого рівня кваліфікації, який не перебуває у штаті організації і не вступає в нормативно-правові трудові відносини, для нього нема соціальних гарантій, і він самостійно реалізує свої послуги на ринку різним клієнтам, не маючи єдиного роботодавця (замовника) [2, с. 257].

Наукові дослідження основних засад формування нестандартної зайнятості висвітлені в працях таких українських учених: С. Бандура, Д. Богині, І. Бондар, В. Геєця, М. Герасимчука, С. Дикунова, М. Долішнього, Т. Заяць, С. Злупка, І. Каленюка, А. Колота, Г. Купалової, В. Кученко, Е. Лібанової, Н. Лук'янченко, І. Петрової, В. Петюха, А. Чухно, М. Шаленко, Л. Шевченко та інших.

Нині термін «фріланс» є досить відомим на Заході й актуальним і для нас. Фрілансери – це ті люди, яких часто вважають само зайнятими, і вони мають свободу вибору та вибір компаній, з котрими хотіли б бути пов'язаними. Більшість висококваліфікованих українців обирають вільний графік роботи та уникають офісних кайданів для того, щоб працювати тільки на себе, створювати свій бізнес.

Висококваліфіковані фрілансери з усіх куточків земної кулі заробляють понад \$ 1 трлн на рік. У США їх кількість становить близько 34% від загальної кількості робочої сили. В Україні частина фрілансерів у загальному обсязі людей, які працюють, у рази менша, ніж

у США, але все ж таки обсяги їхніх доходів вивели нашу країну на перше місце в Європі та четверте – у світі. Ця тенденція не стоїть на місці[1].

Фрілансери шукають роботу здебільшого через інтернет-біржі праці. Сьогодні найпопулярнішими біржами світового рівня вважаються такі: «Freelance Switch Jobs», «oDesk», «Elance», «Freelancehunt».

Статистичні дані показують, що внутрішній фріланс-ринок в Україні продовжує зростати. Зокрема у 2014 році на фріланс-біржі «Freelancehunt» було 60000 працівників, у 2015-му – 110000, за підсумками першого півріччя 2016-го кількість користувачів зроста майже до 125000 фрілансерів. При цьому сумарна цифра заробітку збільшилася з 35 млн грн у 2014 році до 100 млн грн у 2015-му [1].

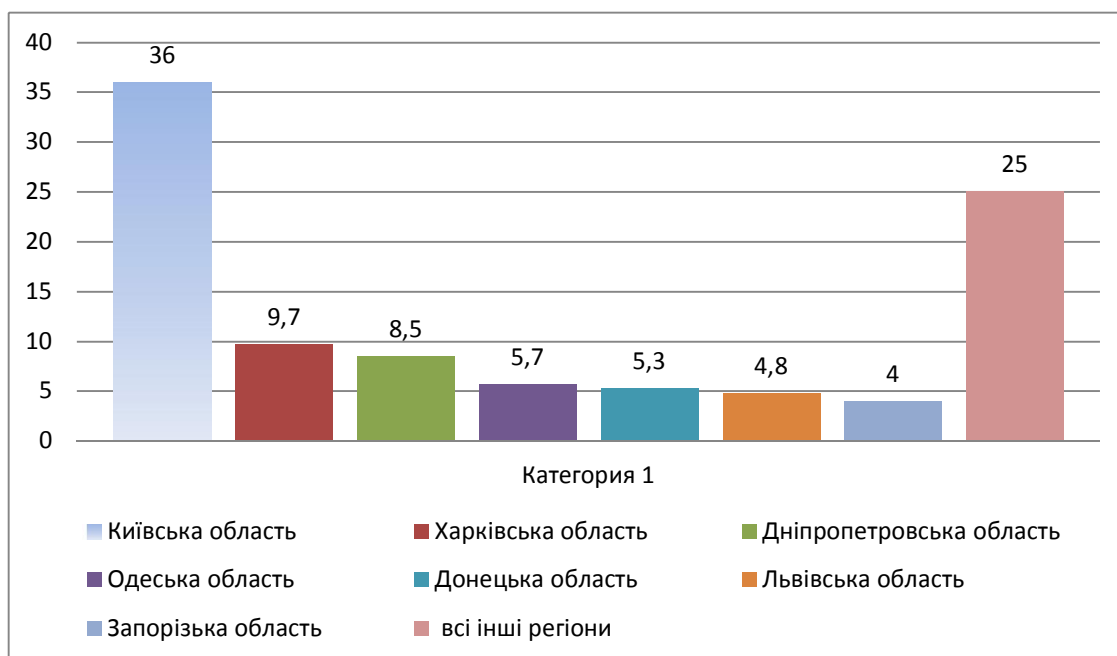

Рис.1 Кількість фрілансерів в Україні за 2015 рік (у %).

Із рисунка можна побачити що найбільша кількість фрілансерів – у Київській області – 36%. Велика частина з них, майже 90% – у столиці. Далі рейтинг має наступну послідовність: Харківська область –9,7%, Дніпропетровська – 8,5%, Одеська – 5,7%, Донецька –5,3%, Львівська – 4,8%, Запорізька – 4%, в інших 18 регіонах – приблизно 25%[3].

Нині середній вік українських фрілансерів – 26 років. Найстаріший він у Луганській області – 30 років, наймолодший у Тернопільській – 25 років. У інших областях:

- 26 років – Закарпатська, Чернівецька, Львівська, Волинська, Кропивницька, Херсонська;

- 27 років – Івано-Франківська, Рівненська, Житомирська, Вінницька, Одеська, Миколаївська, Полтавська, Сумська, Харківська, Запорізька;
- 28 років – Хмельницька, Черкаська, Чернігівська, Дніпропетровська;
- 29 років – Київська та Донецька області [3].

Щоб пояснити, чому саме молодь наважується обирати такий вид роботи, потрібно розглянути основні переваги та недоліки фрілансу.

Однією з переваг є гнучкий графік роботи. Перевага полягає у тому, що можна працювати, коли захоче фрілансер; він за допомогою вільного графіка планує свої продуктивні робочі години. Другою перевагою є контроль за роботою та клієнтами – коли ви працюєте для когось іншого, то не можете обрати, з ким ви хочете працювати. Ви можете застрягти з непрофесійними або грубими клієнтами. Але, коли ви фрілансер, ви можете вибрати, з ким ви бажаєте працювати. Третьою перевагою вважається та, що ви самі собі директор – вам не доведеться відповідати ні кому, крім ваших клієнтів. Ніхто не керує вами. Ви можете чинити так, як вам подобається. Виконання всіх важких рішень просто стало вашою відповідальністю. Ще однією основною перевагою є зберігання прибутків. Вам більше не потрібно працювати за фіксованою ставкою, незалежно від того, наскільки великі проекти ви завершите. У фрілансі ви розподіляєте або зберігаєте всі прибутки від ваших великих і малих проектів. Це дає вам право вільно використовувати ці гроші, щоб поліпшувати себе і розширювати свій бізнес [4].

Але все ж таки у цьому є недоліки. Один із них – відмінність між роботою та особистим часом. Бути собі самому начальником і працювати зі свого помешкання також означає, що важко відрізнити час роботи від вашого особистого життя. Інакше кажучи, ви можете працювати довгі години і ніколи не витратити час на особисті інтереси. Ще одним недоліком є клієнтська база: може трапитися таке, що напливу клієнтів не буде. Третім ризиком є те, що ви не отримаєте плати. Це – поширене явище в позаштатному світі, й ще одна шапка, яку будете носити, – це боржник. Є способи захистити себе від неплатних клієнтів, але іноді ви не усвідомлюєте, що ризикуєте, поки не буде вже пізно. Дистанційного навчання для фрілансерів-початківців нема, це – загроза на шляху їх трудового потенціалу.

Отже, нині гнучка праця стрімко поширюється в Україні, для дуже багатьох зайнятих працівників даючи додатковий дохід. Розрізняють фріланс позитивний і негативний. Фріланс означає професійну свободу, але це також означає нестабільність та ризик невдачі. І це не може бути тим, що вам потрібно у вашому професійному житті. Але якщо ви ризикуєте стабілізувати відповідно до вашої професійної мети щось більше, ніж традиційна робота, то у вас є можливість «побудувати» свій авторитет та репутацію, досягнути ваших професійних цілей.

Список використаної літератури:

1. Вільна кар'єра. Українці все більше йдуть у фріланс [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://ua.korrespondent.net/business/career/3667978-vilna-kariera-ukraintsi-vse-bilshe-ydut-u-frilans>

2. Дяків О. П. Сучасні особливості трансформації форм зайнятості в регіоні та перспективи їх розвитку / О. Дяків // Соціально-трудова сфера: сучасні виклики, новітні тенденції, доміанти інноваційного розвитку». –Соціально-трудові відносини: теорія і практика. – К.: КНЕУ, 2014. – т. 1. – с. 252–259.

3. Офіційний сайт інтернет-біржі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://freelancehunt.com/>

4. [Електронний ресурс]– Режим доступу:

<https://theamericangenius.com/entrepreneur/10-advantages-and-disadvantages-of-becoming-a-freelancer/>